Motion till riksdagen
2026/27:1963

av Amanda Lindblad (S)

Bättre möjligheter till syskonförsök

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur fler kan ges möjlighet till assisterad befruktning vid syskonförsök och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Barnafödandet i Sverige har minskat under lång tid. Under 2025 föddes det lägsta antalet barn på 23 år. Utvecklingen innebär långsiktiga utmaningar för samhället och gör det angeläget att förbättra förutsättningarna för människor att bilda familj och få de barn de önskar.

Samtidigt finns det föräldrar som vill ha fler barn, men som möter stora ekonomiska hinder för att kunna göra det. För den som behöver hjälp genom assisterad befruktning kan möjligheten att få ytterligare ett barn vara beroende av familjens ekonomi. Det gäller både vid insemination och provrörsbefruktning, IVF.

I dag erbjuder regionerna offentligt finansierad assisterad befruktning till personer som uppfyller villkoren för behandling. Stödet är dock i huvudsak begränsat till möjligheten att få ett första barn. När behandlingen har lett till att ett barn föds upphör normalt den offentliga finansieringen, även om alla behandlingsförsök inte har utnyttjats. Föräldrar som behöver fortsatt hjälp för att få ytterligare barn får därför i regel själva bekosta behandlingen.

Kostnaderna kan bli betydande, särskilt om flera behandlingar behövs. För vissa familjer innebär det att önskan om ett syskon blir svår att förverkliga, trots att det finns medicinska möjligheter att genomföra behandlingen. Familjens ekonomiska förutsättningar får därmed stor betydelse för möjligheten att få fler barn, vilket riskerar att förstärka ojämlikheten mellan familjer.

Att en familj har fått sitt första barn innebär inte att behovet av medicinsk hjälp har försvunnit. Det finns därför skäl att också uppmärksamma syskonförsök i arbetet för en mer jämlik fertilitetsvård. Regeringen bör därför se över förutsättningarna för att erbjuda assisterad befruktning med offentlig finansiering även för att få ett andra barn, med tydliga avgränsningar för antalet behandlingar. Den bör omfatta både insemination och IVF samt belysa de medicinska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningarna.

Under senare år har initiativ tagits för att förbättra tillgången till fertilitetsvård, bland annat genom satsningar på fler offentligt finansierade IVF-försök. Det är steg i rätt riktning, men de löser inte situationen för dem som redan har fått ett barn och behöver fortsatt hjälp för att få ett syskon.

De låga födelsetalen har flera orsaker och det finns ingen enskild reform som kan vända utvecklingen. Men när människor vill ha fler barn behöver samhället också uppmärksamma de hinder som står i vägen. Genom att se över hur fler kan ges möjlighet till assisterad befruktning vid syskonförsök kan förutsättningarna för en mer jämlik fertilitetsvård förbättras och fler familjer få möjlighet att få de barn de önskar.

Amanda Lindblad (S)